

RP 77/2011 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 14 och 19 a § i lagen om skatt på arv och gåva

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om skatt på arv och gåva ändras så att det till skatteskalen för skatteklass I fogas en fjärde nivå för en arvsandel eller gåva som överstiger 200 000 euro. Enligt förslaget ska skatteprocenten för den högsta nivån vara 16.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2012 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2012. Lagen ska tillämpas när skattskyldigheten har inträtt dagen för ikraftträdandet eller senare.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

Arvsskatt betalas för egendom som fåtts genom arv eller testamente och gåvoskatt för egendom som fåtts som gåva. Tillgångarna värderas i beskattningen enligt vad som var gängse värde när skattskyldigheten inträdde, dvs. tidpunkten när arvlåtaren avled eller när gåvan gavs. Skattebasen är i princip bred och omfattar all slags överlåtelsebar egendom som har ekonomiskt värde. Lagen innehåller dock många undantag och avdrag. De mest betydande undantag som kan anses som skattestöd är bl.a. lättningen i samband med generationsväxling på en gårdsbruksenhet eller något annat företag som beviljas genom undervärdering av tillgångarna, minderårighetsavdraget som beviljas ett minderårigt barn och makeavdraget som beviljas en efterlevande make som är arvinge vid arvbeskattningen, skattefriheten för egendom som tillfallit maken med stöd av ett inbördes besittningsrättstestamente och den partiella skattefriheten för försäkringsersättning som en anhörig får.

Arvsbeskattningen är nettobeskattning. Av ett dödsbos tillgångar dras dess skulder av.

Arvs- och gåvobeskattningen är progressiv och skattebeloppet beror på släktskapsförhållandet. Arvlåtarens eller gåvogivarens föräldrar, släktingar i nedstigande led och make eller maka beskattas enligt skalan för skatte-

klass I, som innebär lindrigare beskattning. Andra mottagare av arv eller gåva beskattas enligt skalan för skatteklass II.

Arvs- och gåvobeskattningen har inom en kort tid två gånger gjorts lindrigare.

Genom en ändring av lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) höjdes gränsen för skattefri arvsandel från 3 400 till 20 000 euro och förmögenhetsgränserna för skatteprocenterna i enlighet med den progressiva skatteskalen höjdes vid ingången av 2008. Samtidigt höjdes makeavdraget till 60 000 euro och minderårighetsavdraget till 40 000 euro. Höjningen av den övre gränsen för skattefri arvsandel minskade antalet arvsandelar som omfattas av arvsbeskattningen med ca 60 procent.

I gåvobeskattningen gjordes bara en ändring med karaktären av en indexjustering av gränsen för skattefri gåva från 3 400 euro till 4 000 euro. På detta sätt differentierades arvsskatteskalen och gåvoskatteskalen från varandra.

Under den förra regeringsperioden var avsikten att i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Matti Vanhanens regering utvidga den skattelättnad vid generationsväxling för gårdsbruksenheter och andra företag som ingår i lagen om skatt på arv och gåva. Man avstod dock från att utvidga skattelättnaden och i stället ändrades arvsskatteskalen och gåvoskatteskalen genom en lag

som trädde i kraft vid ingången av 2009. Genom den sänktes skatteprocenten med tre procentenheter på alla nivåer av skalorna. Ändringen gällde endast skatteklass I.

De gällande arvs- och gåvoskatteskalorna för skatteklass I och II är följande:

Arvsskatten betalas enligt följande skala i skatteklass I:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns, i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
20 000—40 000	100	7
40 000—60 000	1 500	10
60 000—	3 500	13

Arvsskatten betalas enligt följande skala i skatteklass II:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns, i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
20 000—40 000	100	20
40 000—60 000	4 100	26
60 000—	9 300	32

Gåvoskatten betalas enligt följande skala i skatteklass I:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns, i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
4 000—17 000	100	7
17 000—50 000	1 010	10
50 000—	4 310	13

Gåvoskatten betalas enligt följande skala i skatteklass II:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns, i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
4 000—17 000	100	20
17 000—50 000	2 700	26
50 000—	11 280	32

I enlighet med regeringsprogrammet för Jyrki Katainens regering ska arvs- och gåvo-

beskattningen skärpas för att stärka statsfinanserna och jämna ut inkomstskillnaderna.

Det föreslås att skalan för arvsskatt i 14 § och skalan för gåvoskatt i 19 a § i lagen om arv och gåva ändras så att det till skalan för skatteklass I fogas en fjärde nivå för arvsandelar eller gåvor som överstiger 200 000 euro. Skatten på den del av en arvsandel eller gåva som överstiger 200 000 euro ska enligt förslaget vara 16 procent. Skattens belopp vid gränsen 200 000 euro ska enligt förslaget vara 21 700 euro i skalan för arvsskatt och 23 810 euro i skalan för gåvoskatt.

2 Propositionens konsekvenser

2.1 Ekonomiska konsekvenser

Av följande tabell framgår fördelningen av arvsandelar enligt arvsandelarnas storlek och hur stor del av de totala skatteintäkterna från arvsskatten som skatten från respektive storleksklass utgör. Uppgifterna baserar sig på arvsbeskattningen 2009. Uppgifterna härstammar från systemet för utskrivningsdata och man kan inte på grund av detta material dra noggranna slutsatser beträffande verkliga och slutliga skattebeslut.

Arvsandel, euro	Arvtagare, %	Arvsskatt, %
20 000—40 000	48,5	4,6
40 000—60 000	20,3	6,8
60 000—100 000	16,4	13,0
100 000—150 000	7,4	11,8
150 000—200 000	3,0	7,6
200 000—500 000	3,5	16,8
500 000—1 000 000	0,5	5,7
Över 1 000 000	0,3	33,7
Sammanlagt	100,0	100,0

De små arvsandelarna är övervägande störst till antalet, medan skatterna till övervägande del inflyter från de större arvsandelarna. Medianvärdet av arvsandelarna var 40 000 euro medan medelvärdet av arvsandelarna var 88 000 euro.

Det är svårt att bedöma hur den föreslagna ändringen inverkar på skatteintäkterna, eftersom den skatt som inflyter från i synnerhet de största arvsandelarna varierar betydligt från år till år. Detta beror för det första på att finansiell förmögenhet, som är känslig för

konjunkturväxlingarna på värdepappersmarknaden, utgör en väsentlig andel i stora dödsbon. Vilken rytm beskattningen verkställs i vid Skatteförvaltningen kan också i betydande grad inverka på skillnaderna mellan skatteåren. Till exempel enligt uppgifter om den beskattning som verkställts vid huvudstadsregionens skattekontor 2009 utgjorde värdet på ärvd förmögenhet i arvsandelar större än 200 000 euro 67 procent av det sammanlagda värdet av alla arvsandelar inom det område som omfattades av arvsbeskattningen, medan motsvarande andel på landsnivå var 37 procent. Vid vilken tidpunkt ett enskilt skattekontor verkställer beskattningen kan därmed ha en stor inverkan på hur stor andel skatten från större arv utgör av den totala arvsskatt som inflyter under ett år. Dessutom har även enskilda, mycket förmögna dödsbon en stor inverkan på det belopp som inflyter från arvsskatten.

Den skatt som inflöt från arvsandelar med ett värde över 200 000 euro utgjorde 2009 62 procent av de totala intäkterna från arvsskatten, medan motsvarande andel 2010 var 30 procent. Skattebeloppen har beräknats enligt arvsskatteskalorna som trädde i kraft 2009.

Inflödet av arvs- och gåvoskatt 2012 har utan de nu föreslagna ändringarna uppskattats till 430 miljoner euro, varav gåvoskattens andel är ca 50 miljoner euro och arvsskattens andel ca 380 miljoner euro.

En höjning av skatteprocenten med 3 procentenheter för arvsandelar som överstiger 200 000 euro ökar inflödet av arvsskatt

på årsnivå med uppskattningsvis 31 miljoner euro, dvs. knappt 9 procent. Uppskattningen baseras på antagandet att inflödet av arvsskatt utan de ändringar som nu föreslås kommer att vara 380 miljoner euro och att de större arvsandelarna kommer att utgöra en lika stor del av de ärvda tillgångarna som i arvbeskattningen 2009.

Inflödet av gåvoskatt uppskattas i och med lagändringen öka med 4 miljoner euro. Sammanlagt kan lagändringen göra att intäkterna från arvs- och gåvoskatt ökar med 35 miljoner euro på årsnivå.

Av intäkterna från höjningen av arvs- och gåvoskatt skulle dock endast en del inflyta under 2012 på grund av den tid som föreskrivs för förrättande av bouppteckning, den tid som går åt till verkställande av beskattningen och debiteringen och betalningstiden för skatten. En höjning av skatteprocenten kan dock antas leda till att planerade donationer tidigareläggs, vilket skulle öka antalet donationer innan ändringen träder i kraft och leda till att inflödet av skatter från donationer ökar under 2012.

Av nämnda anledningar skulle en höjning av arvs- och gåvoskatten öka inflödet av dessa skatter 2012 med uppskattningsvis 10–15 miljoner.

Ändringen innebär att beskattningen av de största arvsandelarna skärps mest, både procentuellt sett och räknat i euro. Skärpningen blir som mest 23 procent. Ändringens inverkan på olika arvsandelars belopp, i euro och relativt sett, framgår av tabellen nedan.

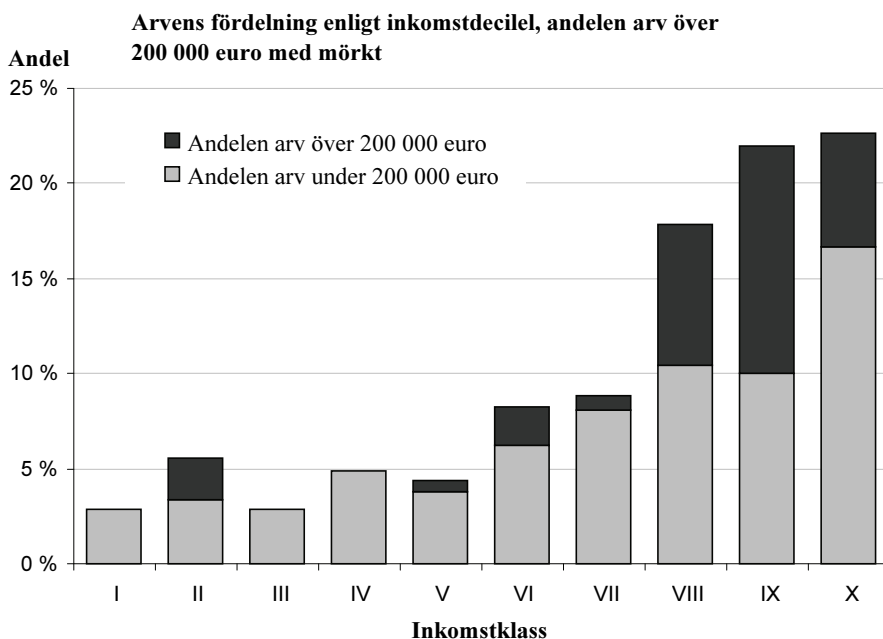
Värdet på arvsandelen	Skattebelopp		Förändring	
	Nuvarande skala	Ny skala	Euro	%
200 000	21 700	21 700	0	0
400 000	47 700	53 700	6 000	13
1 000 000	125 700	149 700	24 000	19
2 000 000	255 700	309 700	54 000	21
10 000 000	1 295 700	1 589 700	294 000	23

2.2 Konsekvenser för hushållen

Arv och gåvor är vederlagsfri inkomst för mottagaren. I arvs- och gåvobeskattningen har fördelningspolitiska mål haft en stark roll. Detta tar sig uttryck i progressiviteten i skatteskalen. En skärpning av arvs- och gåvobeskattningen när det gäller de största arvsandelarna och gåvorna skulle hejda ökningen av de inkomst- och förmögenhetsskillnader som beror på arv och gåvor.

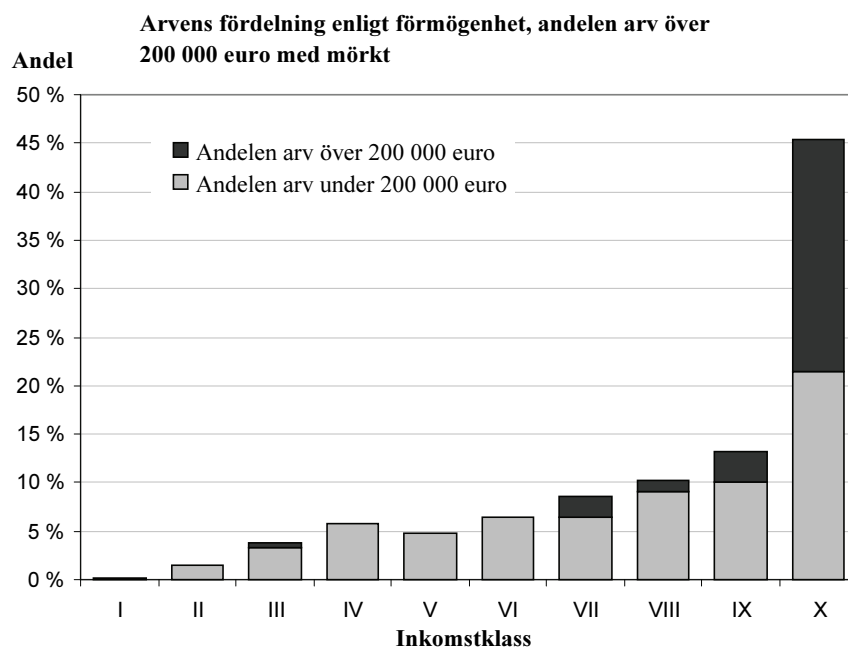
Ur inkomstfördelningssynpunkt bör dessutom noteras att det finns en tydlig positiv korrelation mellan värdet på arven och gåvorna och mottagarnas inkomst- och förmögenhetsnivå. Arven och gåvorna förstärker därmed de förmögenhetsskillnader som redan från tidigare råder bland mottagarna.

Av diagrammet nedan framgår hur arven fördelats mellan hushåll som hör till olika inkomstklasser under tiden 2000—2004 enligt Statistikcentralens förmögenhetsundersökning från 2004.

Andelen arv över 200 000 euro av alla arv har markerats särskilt i den andel som varje inkomstklass fått. Nästan två tredjedelar av arven och gåvorna fördelar sig på de tre högsta inkomstdecilerna. De största arven, räknat i euro, fördelar sig även på de högre inkomstklasserna. Av de hushåll som fått ett arv på över 200 000 euro hör 82 procent till de tre högsta inkomstdecilerna.

De största arven, räknat i euro, fördelar sig tydligt på inkomstklasserna med störst förmögenhet. Av diagrammet nedan framgår arvets relativa andel i klasser ordnade enligt hushållens förmögenhet. Nästan 80 procent av de arv som överstiger 200 000 euro återfinns i klassen med störst förmögenhet.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid finansministeriet.

4 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2012 och avses bli behandlad i samband med den.

5 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. Lagen tillämpas första gången när skattskyldighet inträder den dag lagen träder i kraft eller därefter.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag.

Lagförslag

Lag**om ändring av 14 och 19 a § i lagen om skatt på arv och gåva**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) 14 och 19 a §, sådana de lyder i lag 1079/2008, som följer:

14 §			19 a §		
Arvsskatten betalas enligt följande skala i skatteklass I:			Gåvoskatten betalas enligt följande skala i skatteklass I:		
Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns, i euro	Skatteprocent för den överstigande delen	Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns, i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
20 000—40 000	100	7	4 000—17 000	100	7
40 000—60 000	1 500	10	17 000—50 000	1 010	10
60 000—200 000	3 500	13	50 000—200 000	4 310	13
200 000—	21 700	16	200 000—	23 810	16

Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagen tillämpas när skattskyldigheten har inträtt den eller därefter.

Helsingfors den 14 oktober 2011

Republikens President**TARJA HALONEN**Finansminister *Jutta Urpilainen*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av 14 och 19 a § i lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) 14 och 19 a §, sådana de lyder i lag 1079/2008, som följer:

Gällande lydelse

14 §
Arvsskatten betalas enligt följande skala i skatteklass I:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns, i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
20 000—40 000	100	7
40 000—60 000	1 500	10
60 000—	3 500	13

Föreslagen lydelse

14 §
Arvsskatten betalas enligt följande skala i skatteklass I:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns, i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
20 000—40 000	100	7
40 000—60 000	1 500	10
60 000—200 000	3 500	13
200 000—	21 700	16

19 a §
Gåvoskatten betalas enligt följande skala i skatteklass I:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns, i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
4 000—17 000	100	7
17 000—50 000	1 010	10
50 000—	4 310	13

19 a §
Gåvoskatten betalas enligt följande skala i skatteklass I:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns, i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
4 000—17 000	100	7
17 000—50 000	1 010	10
50 000—200 000	4 310	13
200 000—	23 810	16

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagen tillämpas när skattskyldigheten har inträtt den eller därefter.*